

CONSTANȚA

APARE DUMINICA

Anul IV. No. 179

Constanța, Duminică 22 Septembrie 1896

20 bani număr

Gheșefturi și Potlogării

Necinste și nepricepere

Ziarele din București: *Epoca*, *Adevărul*, *Dreptatea*, *Timpul* și *Constituționalul*, vorbind de ancheta făcută la primăria Constanței de către d-nul inspector administrativ Luca Ionescu, au caracterizat administrația din urmă a primarului nostru cu grațioasele epitețe de mai sus.

Ne-putând ști ce va fi constat ancheta de 5 zile a d-lui Ionescu, vom aștepta rezultatul care credem că se va publica, după cum s'a cerut de menționatele jurnale.

Adevărul e că d-nul Kotciș și-a făcut de cap de câțva timp încôce, Cestia iluminatului, unica îmbunătățire proiectată și conceptată de capul comunei noastre, a pus vîrf tuturor începuturilor mărunte ale d-lui Kotciș.

Vom lua pe rând toate acușările ce i s'au adus și fără nici un colorit, vom spune lucrurile cum stau, ca să judece cetățenii și să înțeleagă pentru ce nu ne putem învoi cu apucăturile d-lui Kotciș, care dela Noemvrie încôace, de când, în baza unei recomandățiuni speciale, a intrat în tratative serioase cu viitorul antreprenor al iluminatului, voiește să lucreze fără nici un control.

Să începem cu cestiunea aducerii apei, cestiune tratată de noi pe larg în 4 numere ale *Constanței*, în care prin urmare suntem mai pregătiți a vorbi.

Pentru înțelege ea lucrul, vom stabili de la început că, ori de câte ori s'a desbatut ceva mai important relativ la apă, lucrurile au fost așa potrivite ca di-

rectorul acestei foi, membru în consiliul comunal, lipsea din oraș; ast-fel, n'a putut dice cuvântul său nici când a fost vorba de sondaje, nici când s'a acordat despăgubirile către Toma Anastasiu, pretinsul proprietar al izvoarelor de la „Caragea-Dirmen“. Singura ocazie când a putut vorbi în cestiune, a fost la 9 curent.

Iată cum e resumată în procesul-verbal al ședinței consiliului vorbirea ce a ținut cu ocazia plății ce o cere d-l antreprenor pentru proiectul de alimentarea orașului cu apă.

Ședința de la 9 Septembrie

„In cestiunea aducerii apei, d. consilier P. Grigorescu, constatând că nu s'a făcut nici o propunere anumită, nici o soluțiune deosebită, ci consiliul e chemat numai a discuta mai departe ce ar mai fi de făcut, d-sa, ne-știind că aceasta cestiune e pusă la ordinea zilei, de oare-ce ordinea de zi pentru această sesiune n'a fost comunicată d-ilor consilieri prin adresa de convocare, după cum s'a obișnuit până acum, — împrejurare de care roga pe secretar să ia act — declara că, nefiind pregătit, nu va vorbi de cât în ceia ce privește locul de unde apa are să fie adusă, rezervându-și dreptul a vorbi altă dată în cestiia distribuției, concesiunei sau regiilor, de care a făcut mențiune d-nul Primar.

D-nul Grigorescu amintește că s'au făcut atâtea studii, atâtea cheltuieli cu săpături și analize, cu publicații, fără a se fi fixat până acum punctul esențial al cestiunii: de unde se va aduce apa.

Vorbește de concurență uimi-

tore dintre d-nii Cucu și inginerul francez Moulan din 1892, pentru ante-proiectul aducerii apei, rămânând antreprisa asupra d-lui Cucu.

D-nul Cucu, prin inginerul județului d-nul Zossima, știa mai înainte soluțiunea asupra căreia se va opri, care era mîra Caragea de pe teritoriul comunei Falaz, indicată în studiile anterioare asupra acestei cestiuni făcute de d-nii ingineri Dragu, fost director al liniei ferate Constanța-Cernavoda și Colonelul Peiu, șef de stat major al Divisiei Dobrogei. Probabil pentru aceasta, prețul cu care i s'a adjudecat lucrarea este abia o treime, 15.000 lei, din 45 mii cât ceruse Moulan.

Dovadă că este așa, este că d-nul Zossima, autorul studiului din anteproiectul d-lui Cucu, n'a mai studiat nici un izvor din cele din apropiere, nici o altă localitate producătoare de apă.

Singura localitate de care pomeniște broșura d-lui Cucu este Cișmeaua de la Anadolchioi, localitate pe care d-nul Zossima n'a explorat-o de teamă să nu taie „mica sursă actuală“, de alimentarea orașului cu apă.

Aceasta este o eroare colosală, fie să nu precugetată, și un mare neadevăr.

Nu este adevărat că populația Constanței se alimentează de la Cișmea, care este de 4 kilometri departe de Constanța, ci din puțurile de la Anadolchioi, numai 1 kilometru departe și din puțurile americane și ordinare ale orașului, unde apa e foarte bună.

D-nul Zossima putea face captări la Cișmea și dacă ar fi întrevedut eventualitatea secare

cismele, să fi lăsat lucrarea. În nici un caz, d-nul Zossima, lucrând conștiințios, n'ar fi putut lăsa neexploarată proprietatea comunei mai la vale de cismea, unde izvoarele își iesc la suprafață și întreține 20 de hectare de zarzavaturi, apa fiind excelentă, după cum asigură toată lumea, și după cum am găsit-o și noi.

Dar captarea aci și studiile ce trebuia să facă costau ceva parale, pe când la moara *Caragea*, iazul morei fiind în ființă, nu l'a costat nimic. Puțin i-a pasat d-sale de departarea îndoită de 7—8 kilometri până la acea moară; de tuburile de conducte, care costa, după proiect numai, 40 lei m. curent; de mărimea mașinilor și prin urmare de scumpetea lor, căci trebuie să fie mai puternice, de mai mulți cai putere, ca să poată presa apa pentru o așa mare departare. Tot interesul ce a avut în vedere erau cei 15,000 lei pentru un proiect tip de calcule matematice, ce nu este așa greu în lumea ingineriască, și în plus cei 3000 lei pentru sondaje, de care nu s'a vădit la cercetarea locală a consiliului nici o urmă, toate lucrările de captare fiind vechi ale morarului Toma Anastasiu, care asemenea a luat 3600 lei despăgubiri de deteriorări de teren, ce n'au avut loc.

Dovada că este așa, este că d-l Zossima cu d-l Cucu n'au studiat nici o altă localitate aquiferă, cum sunt izvoarele vestice care alimentează lacul de la Tabăcarii, puțurile de la ferma moșiei comunei și de la kilometru 5, cu apă la 7—8 metri, iar nu de 40—50 m. cum spune d-sa ca ar fi în partea de Vest a orașului. Nici măcar puțurile din oraș, cele două americane, mōra Foscolo și alte multe ce dau apă bună, nici pe cel de la fabrica Ciricicau, care s'a oferit singur a alimenta orașul, atât de puternică apă subterană are.

D-l Grigorescu ține că e au-

torisat, vorbi în cestiune, de orice a studiat-o împreună cu capitănul *Mardare* când a făcut puțul *Divișiei*.

Poate ca pe un sistem de ape subterane, cum e în *Veneția*, o parte din *Paris*, *Londra* și altele, se bazează oferta, careia nu s'a dat curs, a d-lor ingineri *Pellerin* și *G. Visin*, care cer 300,000 lei numai, pentru aducerea apei în oraș, iar nu aproape un milion cât prevece studiul d-lui *Cucu*, după care apa va costa fără, expropriere și administrație, de suflet de om, acum în *Constanța*, lei 84, pe când localitatea cea mai saracă de apă din *Râmnicu-Sarat* nu costă de cât 41 lei.

Résumându-se, d-l Grigorescu propune a se obliga d-l Cucu să facă studii și la proprietatea comunei, neplatindu-i se lucrarea până după aceste studii; iar dacă, precum se propune, se vor acorda cheltuieli deosebite pentru facerea acestor studii, d-sa este de părere a se angaja un alt inginer cu facerea lor, împreună cu inginerul și oamenii comunei, iar nu d-l Cucu, și cu atât mai puțin fostul reprezentant al d-sale, care este interesat a-și menține lucrarea anterioară. Aceasta cu atât mai vârtos ca la *Cismea*, din jos, unde face instalații de aducerea apei, *Dir. C. F.*, s'au descoperit, după cum asigură d-l *Lobay*, inginer diriginte al lucrărilor, straturi enorme de apă, numai la adâncimea de 2—6 metri, independente cu desăvârșire de *Cismea*.

În privința cestiunii de cumpărarea izvoarelor lui *Toma Anastasiu*, pentru care s'a chemat astăzi înaintea consiliului procuratorul său, d. *Dicran Emirzian*, care cere 62 mii lei plus un loc de casă în oraș de 500—600 metri, d-sa declară că, dacă se va lua vre-o hotărâre mai înainte de studiul la proprietatea comunei, nu va mai sta un moment în consiliu.

Deocamdata scotem din afacere trei fapte necorecte: 1-iu s'a dat fără control antreprenorului anteproiectului pentru aducerea apei 3000 lei pentru studii în împrejurimi și sondaje pe care d-l Zossima, reprezentantul d-lui *Cucu*, nu le-a probat; a 2-a s'a dat proprietarului morei *Caragea-Dirmen* lei 3600 pentru pagubele cauzate și deteriorări de teren, ce n'au existat; iar dacă au fost pagube, de cel mult 100—200 lei, ele sunt provenite ori din neglijența *Primarului*, sau din rea credință; al 3-lea și în fine, această plată fiind făcută după ce consiliul, spre incredință, a hotărât o descindere locală, în corpore, dar mai înainte de a fi avut loc această descindere, d-l *Koiciu* a surprins buna credință a consiliului atât prin acest fapt cât și prin renunțarea la procesul intentat de d. *Toma Anastasiu*, propunând împăcaciunea de la 22 Februarie, al cărei extract îl publicăm mai jos.

Vom discuta aceste trei cestiuni cu probe, din care cetățenii *Constanței* își pot forma convingerea, dacă e la mijloc: *ghosești, potlogărie* sau numai *nepricepere*.

Îată extractul din procesul-verbal al ședinței de care facem mențiune mai sus:

Ședința extra-ordinară din 22 Februarie 1896

Sub președinția d-ului *Koiciu* primar

Membrii prezenți

D-nii *P. Papajanopulo* consilier-ajutor, *M. Loemanian*, *G. Șerbănescu*, *P. Pencioff*, *T. Caraciali* consilier.

Membrii absenți

D-nii *Al. Logaride*, *P. Grigorescu*, *Abdula H. Zaid*, consilierii. Se aprobă procesele verbale ale ședințelor din 9 și 11 Februarie curent.

i) D-l primar spune consiliului că cu ocazia sondajelor făcute în împrejurimile orașului în scop de a se găsi izvoare de apă bună de băut pentru alimentarea populației, s'au practicat săpăturile și pe terenul d-lui *Toma Anastasiu*, situat la *Palaz*, unde niște izvoare de apă pun în mișcare o mōră. Aceste izvoare s'a constatat că conțin apă bună de băut și în cantitate îndestulătoare pentru alimentarea orașului; și de aceea atât inginerul cu el-

borarea proiectului, cât și consiliul comunal s'au pronunțat ca să se aducă de acolo în oraș. Cu facerea săpăturilor și a încercărilor s'a oprit funcționarea morei numitului Anastasiu mai mult timp, deteriorându-se și terenul; prin urmare d-sa a avut drept la o justă despăgubire; dar fiindcă pretențiile sale nu fost exagerate, căci cerea 11130 lei, ele s'au respins. Atunci d-sa a intentat proces comunei și în urma expertiselor ordonate de judecată s'au evaluat pagubele numitului la suma de 3270, plus 564 lei cheltuieli de judecată și de timbre, adică în total lei 3834.

„Pentru a pune capăt procesului, d. Toma Anastasiu a venit să propună o tranșă cu comuna, consistând în a i se plăti suma de 3834 lei, iar d-sa să renunțe la celelalte pretenții precum și la suma de 3465 lei, venitul morei de la data expertizei”.

„D-nul primar espunând aceste emite părerea de a se accepta propunerea d-lui Toma Anastasiu, spre a nu se urmări un proces care n'ar fi în avantajul comunei, căci pe lângă cheltuielile ce va fi nevoită să facă, va risca că plătească și despăgubiri mai mari.

„Consiliul deliberând și având în vedere că d-nul Toma Anastasiu a suferit în adevăr pagubă cu deteriorarea terenului și cu pierderea venitului morei pe timpul sondajelor, și a experiențelor făcute, și care au fost necesare pentru constatarea debitului apei, decide:

„De a se plăti d-lui Toma Anastasiu suma de lei 3600, drept despăgubire pentru deteriorarea terenului său și a pierderii venitului morei, cu condiție ca să renunțe la proces și la toate celelalte pretențiuni ce a avut până astăzi.

„Plata acestei sume se va face din fondurile alimentării orașului cu apă.”

• *Deocamdată relevăm mincuna îndrăznească că: „cheltuieli de judecată și timbre sunt de 574 lei.”*

Procesul nu s'a judecat, ci s'a suspendat. De unde știe d-l Primar suma ce ar fi acordat Tribunalul?

Nota red.

APELE DE MARE

DE LA
Constanța

(Urmare)

Am mai auzit pe un alt confrate zicând, că toți tuberculoșii, ce l va avea în clientela sa, îl va trimite la Constanța; eu cred că ar cădea în aceeași greșală, în care am crezut eu împreună cu D. Dr. Dima Georgescu

O experiență de 14 ani de ședere în Constanța, și mult timp ca medic al Spitalului Comunal din acest oraș, mi-au dat ocaziunea să mă conving, că numai în Constanța locul tuberculoșilor nu este. Citirea casului cu medicul Veterinar F., nu mă îndreptățește ca din excepțiuni extrem rare, să tragem concluziuni, favorabile

D-nu Medic Veterinar F., în tot timpul șederii sale în Constanța, a urmat cu multă tenacitate un tratament specific; așa că nu avem siguranță dacă vindecarea se datorește localității, ori tratamentului său, ori unor circumstanțe cu totul naturale, în cazuri excepționale

În această privință, nu e trebuință să fim medici pentru a cunoaște lucrurile de mai sus: fie care cetățean și poate spune, că locul tuberculoșilor nu poate fi aici în Constanța.

Apa de mare se mai administrează intern, cu rezultat favorabil la gușați, din pricina iodurilor și bromurilor ce conține.

În cătarurile stomachale și intestinale, la scrofulele torpide și limfaticism și unde digestiunea este brută și dificilă, apa de mare a dat rezultate surprinzătoare. Cretinismul a fost iarăși tratat cu apa de mare și unii medici pretind, că a avut bune rezultate.

Modul de Administrat.

Apa de mare, spre a fi administrată intern, trebuie luată de la larg și filtrată: dar, fiind greu de conservat, nu o putem administra de cât în localitate, căci înbutilată se altera după câte va zile și chiar ore și exală o odore desagrabilă.

Cea din largul mării se conservă mai bine de cât cea din coaste, căci această din urmă conține o mai mare cantitate de substanțe pe care Bory de Saint-Vincent le-anumit: „mucositatea mării”.

Întrebuințarea internă a apei de mare datează din antichitate: în scrierile lui Pliniu se găsește o formulă de apă de mare mierată (amestecată cu miere), care o face plăcută la gust și care lucrează ca purgativ, fără a cauza turburări de stomach și intestine.

Liger a găsit mijlocul de a conserva apa de mare, dar n'a făcut cunoscut procedeul său

Rayer a întrebuințat apa de mare gazeziată, iar Lis'e a administrat-o cu sirop și făcând un elixir.

Dosele în care se dă

Ca medicament purgativ și vermifug, apa de mare poate fi administrată la adulți 2—3 pahare, luate în același timp și jumătate din această doză pentru copii.

Ca modificador al nutrițiunii, poate fi prescrisă de la 1—3 pahare mici, luate înainte de mâncare și urmate mai mult timp, modificând doza în minus, dacă vedem ca face purgație.

Am șis, că apele de mare, pe lângă administrarea lor internă, se mai întrebuințează și extern, adică în băi fier calde, ori reci și duși, după indicațiuni în anumite boale; dar, la facerea băilor, în primul rang ne interesează pe lângă condițiile de localitate, plaja și temperatura apei adică când este mai bine a începe băile și când să le terminăm.

(Va urma)

INFORMATIUNI

Luni 16 curent a sosit în București venind de la inaugurarea deschiderii Porților de Fer pe Dunăre, Majestatea Sa Împăratul Austro Ungariei, Francisc Iosef I-ii, unde a stat ca oșpe al Regelui nostru, până Marți seara, când a plecat prin Sincia și Predeal la Buda-Pesta. Primirea a fost destul de strălucită pe tot parcursul, de la Vărciorova până la Predeal, iar în București și Sincia a fost grandioasă. Această vizită este de o importanță nemai pomenită în analele politice ale țării. Vom arăta altădată însemnătatea acestui eveniment, după datele de seamă de care sunt pline toate ziarele din București și din lumea întreagă.

Ungurii, supărați pe această vizită, n'au făcut M-Sale nici o primire dincolo de graniță. Trenul Imperial ce conținea pe M-Sa cu numeroasă suită, nu s'a oprit nicăieri, din Predeal până la Buda-Pesta.

Alaltaeri Vineri 23 curent un tâlhar a eșit înaintea diligenței din Tulcea la Constanța la kilometru 44, adică tocmai deasupra dealului Babadag.

Trăgând cu pușca, a rănit pe vizitid, însuși antreprenorul poștel, care se afla bolnav. Diligența ce avea numai pe conductorul poștal, a scăpat cu gona cailor de o jefuire sigură de 80.000 lei.

Observăm că nu se dă diligențelor din Tulcea și Mangalia, cari aduc sute de mii de franci de la perceptorii, sentinele militare. Această măsură de suprimarea sentinei este tot ce poate fi mai inept și mai periculos. Vom reveni.

Constanța probabil nu va, apare Duminica viitoare.

Ministerul Agricult., Industr., Comer. și Domeniilor

Direcțiunea tirgului de vite de la Constanța

AVIS

Cumpărările și vânzările în Tirgul de vite de la Constanța se fac în ore ce timp.

Vitele eșite din Tirg sunt garantate de sănătose. Străinătatea cere acest lucru și este interesul țerei se prezintă vitele la export în condițiunile, în care se cere.

Direcțiunea este la dispozițiunea economilor de vite, a crescătorilor, a comercianților și în genere a tutulor persoanelor care se ocup de economia și transacțiunile comerciale de vite, pentru a le face toate înlesnirile și a le da informațiunile ce vor cere.

Sunt rugate toate persoanele, cari fac afaceri comerciale cu vite, a se adresa tirgului și a face transacțiunile prin intermediul lui.

Direcțiunea

Anunț

Sub semnatul aduc la cunoștiința Onor. amatorilor, că am de închiriat un dam (grajd) de oi, precum și mai multe șirle de fân de vânzare. recolta anului acesta.

Amatorii se vor adresa numai la proprietar în Laz-Mahale

N. ALESSIU

Institutul Român de Domnișoare din Constanța

Avizăm cu plăcere pe Onor. părinți care au domnișoare și doresc a le plasa în Institutul nostru, că pe lângă celelalte studii, d-l Covati va preda și limba elenă.

Direcțiunea

DE VINȚARE

Una prăvălie cu trei odăi și una casă cu 4 odăi construită cu piatră sub același acoperământ cu olane, 3 grajduri, una brutăria, construită din neș tot din piatră, cu două puțuri, din care unul în față și altul în dos, putând adăpa până la 4 sau 5000 oi pe zi. Toate aceste clădiri pe o întindere de peste trei mii metri pătrați, împreună cu un loc de păierie la stradă de peste 4000 m. p. ambele situate în mijlocul satului Copadin la încreșurarea mai multor drumuri.

Doritorii se vor adresa la subsemnatul proprietar com. Capadin p'asa Constanța.

Cu stimă
Teodor Nicolae

PATRIA

Societatea Română de asigurare în București

Asigurări asupra vieții și în contra accidentelor.

Representant pentru Dobrogea Octavian Șeitan — Constanța strada Școlilor

„UNIREA“

Societate generală de Asigurare Mutuală DIN LOCUREȘTI

Autorizată prin înaltul Decret Domnesc sub No. 1536 după decisiunea consiliului de miniștri de la 27 Iunie 1877. *Monitorul oficial* No. 160 din 9 (28) Iulie

Acastă societate de proprietate asigură contra incendiului, imobile, fie construite de zid, paianță sau gard, fie acoperișul lor cu tinichea, olane, șindrilă, trestie etc. Plata asigurării e cu mult mai scăzută aproape pe jumătate de cât celelalte societăți cari fac o speculă din premiile asiguraților.

Deosebit de aceste clădiri, societatea mai asigură contra incendiului:

Mobile, Mărfuri, Produse, Pao și Nutreji în Șire, Stogur, câmp pe câmp liber și în magazii

Societatea „Unirea“ mai face asigurări asupra „Vieții“ în toate combinațiunile uzitate și anume:

- a). Asociațiunii mutuale de supra-veșuire
- b). Asociațiunii mutuale cu produs minimal garantat, și cu participare de 85 la sută.
- c). Contra-asigurări cu 8 la sută dobândă și fără dăbândă.
- d). Capitaluri fixe în cas de deces cu beneficiul etății.
- e). Asigurări temporale și
- f). Rente viagere în diferite combinațiuni.

Asemenea mai asigură contra riscurilor de „Grindină“, precum și contra riscurilor de transport pe fluviu, mări și corpuri din vase, toate aceste asigurări „Unirea“ el face cu precieri reduse.

Informațiuni și prospecte se dau în București la Direcțiunea generală strada Dâmboviței No. 2, iar în districte la agențiile respective din orașe.

Direcțiunea generală

Societății de asigurare „Unirea“ mutuală

Ocaziune Bară

De vânzare

Una tipografie și legătorie de cărți bine montate, având 2 mașini pentru tipărit și una mașina mare cel mai modern sistem pentru tăiat.

TIPOGRAFIA

este îndestrată cu tot materialul necesar și în stare a executa lucrări în limbile română franceză și grăcă, posedând litere de toate caracterele și din cele mai moderne, iar

Legătoria de Cărți

are aparatele și ustensilele în perfecta bună stare.

Atelierul este instalat în centrul orașului CONSTANȚA la cea mai bună poziție și deja are lucrări angajate care dau materie de lucru pentru mai mult timp.

Condițiunile de plată sunt foarte favorabile; se pot efectua și în rate lunare, trimestriale sau semestriale, dar vor fi garantate.

Doritorii să se adreseze proprietarului lor d-lui DIMITRIE NICOLAESCU în Constanța.

În vederea viitorului ce are orașul Constanța ca singur punct de export și ca stațiune balniară, cum și a marilor lucrări întreprinse, de stat și societăți particulare, este în adevăr o ocaziune rară, pentru cei ce ar voi să ia această afacere, care oferă celemai mari și sigure șanse de câștig.

Ocaziune Bară

Tipografia „Română“ DIMITRIE NICOLAESCU. — Constanța